

Forfatter: Andersen, H. C.

Titel: H.C. Andersens Eventyr bd. VII kritisk udg. efter de originale eventyrhæfter med varianter ved Erik Dal

Citation: Andersen, H. C.: "H.C. Andersens Eventyr bd. VII kritisk udg. efter de originale eventyrhæfter med varianter ved Erik Dal", i Andersen, H. C.: *H.C. Andersens Eventyr bd. VII kritisk udg. efter de originale eventyrhæfter med varianter ved Erik Dal*, C. A. Reitzel, 1990, s. 351. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-hcaeeventyr07val-shoot-idm139890592328080/facsimile.pdf> (tilgået 26. april 2024)

Anvendt udgave: H.C. Andersens Eventyr bd. VII kritisk udg. efter de originale eventyrhæfter med varianter ved Erik Dal

håndværk havde prins Christian (VIII) foreslået A som fremtidsmulighed (MLE I 47). – 23 havde det nøppe ... Munden] havde knapt nok til sit daglige behov.

124.8-10 man fortalte ... Klud] jvf. Dagbøger 3.4.1834 under rejse fra Rom til Firenze: »Blæsten var endnu stærkere end igaar, jeg sad inde i Vognen der rystede, vi kom [...] til en Kro, kaldet Novella, her sagde Veturinen han maatte blive for Stormen; Vertinden fortalte at en Fragtvogn var blæst om paa Bjerget« (I 378; jvf. BfA I 218). – 29 en Lidte] et bånd. – 35 saaledes kom de til Amerika] ligesom A.s eventyr, hvoraf flere netop i disse år først tryktes i Amerika og siden på dansk.

125.9-10 Tag en hvid Pind ... usynlig] se. Eluethoi (II 83.6 m.note) og Suspe paa en Polsepind (III 21.3).

Kometen

Kometen blev trykt første gang på engelsk under titlen *The Comet* i *Riverside Magazine*, juni 1869, se ill. s. 16.

Eventyret er skrevet i slutningen af januar 1869. 29.1. noterer A i Dagbøger: »i Theatret og hørte forfra »Tryllefløiten«. Gik Hjem efter tredje Act, i det jeg i Theatret fik Ideen til Historien »Kometen«, jeg fortalte den der for Thiele og gik hjem og skrev Halvdelen« (VIII 173f). 30.1.: »Sluttet »Kometen« [...] Endt Historien om *Kometen*. (Læst den for Eduard og Jonas Collin)« (ib. 174). 31.1. hedder det: »reenskrevet *Kometen*, læst den for Thiele og hans Kone, de vare bevægede, Thiele sagde den var faldent deilig, skjøn som Dryaden og fuld af Ro. Læst den for Bioche« (ib.). Derefter fulgte som sædvanlig oplæsningerne for venner og bekendte, hvor det bl.a. 1.2. hedder: »jeg læste det for Fru og Frøken Raasløv som nu oversætter det til *Riverside Magazine*« (ib. 175) og 4.2.: »Bragte Frøken Raasløv *Kometen* til engelsk Oversættelse« (ib.). 5.2. fortæller Dagbøger: »Fik allerede i Dag fra Frøken Raasloff *Kometen* oversat paa engelsk« (ib. 176). Der gik dog endnu nogen tid før Scudder fra *Riverside Magazine* fik eventyret. Først 17.3. sender A denne et brev, hvori det hedder: »I Dag seer jeg mig istand til [at] vedlægge en tredje Historie [foruden *Lykken kan ligge i en Pind* og *Solskins-Historier*], ogsaa aldeles ny og som ikke vil blive trykt her hjemme før De har givet den i *the riverside Magazine*, det er Historien *Kometen*« (BScudder 53). Om den danske originalteksts videre historie hedder det i Dagbøger 19.6.1869, Basnas: »Brev til Rudolf Schmidt på Frijsenborg, dermed fulgte Historien: *Kometen*« (VIII

222) og 24.6.: »Læst Correctur paa Kometen og sendt Bogtrykker Klein sammen med Brev til *Rudolf Schmidt* (ib. 223).

Skønt A som navnt tilsyneladende fik ideen til *Kometen* i Det kgl. Teater, havde den dog i hvert fald delvis længe beskæftiget hans tanker. I *Dagbøger* noterer han således 15.2.1867: »Idee til »Sæbeboblerne« (VII 248). Eventyret blev aldrig skrevet, men ideen med sæbeboblerne blev istedet anvendt i *Kometen*. Og 25.7.1868 hedder det under et ophold på Rolighed: »Fik om Aftenen Idee til den nye Samson« (VIII 103), en idé, som blev til *Vor gamle Skotemester* (V 245f). Dette eventyr blev imidlertid aldrig trykt, men historien indgik senere i omarbejdet form i *Kometen*.

I Bemærkninger skriver A, at han blev inspireret til eventyret ved gensynet af den komet, han tidligere havde set som barn (29). Hermed tænkes på den, der viste sig i 1811 (jvf. MLE I 32). I 1857, 1861 og 1862 så han kometer, dog ikke den fra 1811, der aldrig har vist sig senere (jvf. MLE I 383). A havde lævrigt været optaget af kometerne lige fra ungdommen, jvf. digtet *Cometen*, et Sagn (1830; SS XII 87) og *Cometen* 1834 (1830; SS XII 91 trykt m. titlen *Kometen* 1835).

Pga. eventyrets opgør med overtroen omkring kometer som ulykkesbringer placerer Rubow 83 det blandt de eventyr, hvor der mærkes en påvirkning fra H.C.Ørsted. Endvidere skriver han, at *Kometen* »jo omtrønt« er et modskrift til Oehlschlägers *Den gamle Kæmpe Cometes* (1803; Oehl XXIV III ff.); det er uvist om Rubow mener, at A er inspireret af Oehl., eller om associationen er Rubows egen.

126.2-3 *truede med sin Riis*] »Viser en Komet sig paa Himmelen, ret ligesom et Riis, da bebuder den en stor Ulykke, saasom Krig, Pestilens eller Dyrstid« (Thiele³ III 135). *Riis*: komethalen. – **9-12** *en Høvlspaans ... mod ham*] »Naar Talgen bliver staaende paa et brændende Lys uden at smelte, da kaldes den, naar den bøier sig udad »en Høvlspaans«, og varsler Døden paa den Side, hvor den vender hens« (Thiele³ III 165). Jvf. også I Sverrig 119. – **19** *Spøtkumme*] stor, flad kop uden hanik og underkop.

127.10-11 *I hver Boble ... glimrende*] ideen foregrebet i digtet Phantasiestillede, hvor et barn sidder »Og blæser Bobler, brogede, smukke / [...] / Han seer i Boblen Barndommens Lykke og Dremme, / Seer Farverne vexe saa smukt [...] / Seer Ungdommens Længsel og Kjærligheds jublende Lyst / [...] / Han blæser Bobler for Livets Færdsl, for Hjertets Fred, / For Troskab og for – hvad ei selv han veed« (Phantasier og Skizzer 1831.56f). – **17** *Aien*] gammelt længdemål: 0,53 m. – **24-25** *Hvide Haar ... Ordspøget*] er ikke fundet. – **30-32** *bid bare Mærke ... Land*] en klassisk historiefølelse som

allerede Thukydid gav udtryk for (jvf. Oluf Friis: Den danske Litteraturs Historie. I.1945.406, 420). Se igrøvigt Fodreise 9, 20f og Lykke-Peer 290. – **33 ff.** Sammenstillingen af de tre bueskydninger antagelig hentet fra Oehlenschlägers forsvar for sin egen tragedie *Palnatoke* i Orm Evald og Schiller. II.1854.267. – **33** *Vilhelm Tell*] se n.t. IV 134.23.

128.2 *Palnatoke*] jvf. Saxos Danmarkshistorie XI. – **4-6** *for mere end tusinde Aar ... Ægypten*] Kambyses' drab på Prexaspes' søn ved et pileksud gennem hjertet (Herodot III.35). – **12-13** *Sin Havn ... Danmarks Landkort*] Chr.N.Andersen (1788-1862), lærer og degn i Svindinge på Fyn, havde anlagt en sådan have, som A under besøg på Glorup har set (jvf. Jørgen Jørgensen: Til H.C.Andersens eventyr »Kometen« i Berlingske Tidende 15.12.1928). – **19** *Postamentet*] statuer. – **19** *St.Knud*] Knud 2. den Hellige (ca. 1043-(1080-)86), da. kong; jvf. igrøvigt *Klokkesdybet* (III 99). – **19** *Lindormen*] iflg. folketroen en stor menneskeædende slange. St. Knud optræder med en heraldisk lindorm eller drage på en degnestol fra Hvidbjerg (jvf. Kulturhistorisk Leksikon for nordisk middelalder VIII 599). – **20** *Abssalon*] se n.t. III 144.20.

129.11-12 *Vistungen ... båndet*] citat fra P.H.Hast: Hannes Strikkeviser (1765-1831) (i: Folkesange, samlede ved P.H. Mønster. 1891; også trykt m. titlen Strikkeviser for smaa Piger (u. forfatterangivelse) i: V.K.Hjort: Sange for unge Piger. 1799), jvf. Den lille Pige i Asylet (1843; SS XII 214). – **15-18** *Hes er ... forstaaet*] forfatteren er ikke fundet. – **19** *Molinaski*] (af fr. moulinage) mølledans; yndet dans i beg. af 19. årh.

Ugedagene

Ugedagene tryktes første gang i Souvenir 1869, udg. af Chr. Thorkilsen, der udkom november 1868.

I Bemærkninger hedder det, at »*Ugedagene*« blev fortalte paa Opfordring, i Hast at fortælle en Historie om Dagene i Ugen« (29). En præcis datering af eventyret giver Dagbøger 16.3.1868: »Skrev om Aftenen »Ugedagene«« (VIII 35). Og efter en oplæsning i Studenterforeningen 28.3.1868, hvor dette og flere eventyr »blev optaget med stærkt Bifalds Klap« (ib. 41), skriver A 30.3.: »Bragt Boghandleren det lille Eventyr »Ugedagene«« (ib. 42).

Hvad angår formen tilhører *Ugedagene* den gruppe eventyr med didaktisk ramme, som åbnes med *Lille Tuk* (II 125 ff) og fortsattes med *Aarets Historie* (II 217 ff), *Et Sykket Perlesnor* (III 140 ff) og *Tule med Posten* (IV 71 ff).